

شاه عباس کبیر

تألیف

مریم نژاد اکبری مهران

www.ketab.ir

این اثر حاصل زحمات نشر محترم پارسه می باشد، با سپاس فراوان از آقایان
اسماعیل و ابراهیم حسن زاده

سرشناسه :	نژاداکبری مهربان، مریم، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور :	شاه عباس کبیر / نویسنده مریم نژاداکبری مهربان.
مشخصات نشر :	تهران: زرین آرا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری :	۳۳۴ص: مصو ر.
شابک :	۹۷۸-۶۲۲-۷۵۱۱-۰۲-۴
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	چاپ قبلی: کتاب پارسه، ۱۳۸۷.
یادداشت :	کتابنامه به صورت زیرنویس.
یادداشت :	نمایه.
موضوع :	عباس صفوی اول، شاه ایران، ۹۷۸-۱۰۳۸ق.
موضوع :	ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷-۱۱۴۸ق.
Iran -- History -- Safavids, ۱۵۰۲-۱۷۳۶	
رده بندی کنگره :	DSR۱۲۱۶
رده بندی دیویی :	۹۵۵/۰۷۱۵۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی :	۷۵۲۰۱۷۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی :	فیب

www.kano.ir

شاه عباس کبیر

مریم نژاد اکبری مهربان
ویراستار: مهدی افشار
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۱۱-۰۲-۴
نوبت چاپ: هفتم (اول ناشر) ۱۴۰۰
شمارگان: ۲۵۰ جلد
قیمت: صد و هشتاد هزار تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

آدرس: تهران خیابان انقلاب خیابان فخر رازی خیابان وحید نظری پلاک ۶۱ طبقه اول واحد B۱۲
تلفن: ۰۲۱۶۶۹۷۰۹۶۳
مرکز پخش: نشر زرین

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵	پیش‌گفتار ویراستار
۱۷	در یک نگاه
۱۹	فصل اول - شاهان قبل از شاه عباس، از شاه صفی تا شاه اسماعیل
۲۴	شاه اسماعیل اول (۹۰۷ - ۹۳۰ ه. ق. / ۱۵۰۱ - ۱۵۲۳ م.)
۲۶	جنگ چالدران و سرانجام کار شاه اسماعیل
۲۷	شاه تهماسب اول (۹۱۲ - ۹۳۰ هجری قمری)
۳۱	شاه اسماعیل دوم (۹۱۵ - ۹۱۴ هجری قمری)
۳۴	محمدشاه (خدابنده) (۹۹۶ - ۱۰۱۵ هجری قمری)
۴۱	فصل دوم - شاه عباس کبیر (۱۰۳۶ - ۹۹۳ هجری قمری)
۴۵	تاجگذاری شاه عباس
۴۸	قتل مرشد قلی خان
۵۳	فصل سوم - سیاست داخلی شاه عباس
۵۳	کوتاه کردن دست قزلباشان از سیاست
۵۴	کشتار نقطویان
۵۷	خان احمد گیلانی
۶۰	شاه‌وردی خان لر
۶۱	شورش مازندران
۶۵	فصل چهارم - سیاست خارجی شاه عباس
۶۵	جنگ‌های بزرگ شاه عباس

صفحه	عنوان
۶۵	روابط ایران با ازبکان
۶۵	جنگ با ازبکان و لشکرکشی به ورارود
۸۲	روابط ایران با امپراتوری مغول هند
۸۷	فتح قندهار
۹۴	روابط ایران و عثمانی
۹۴	جنگ با عثمانی ها
۱۰۲	فتح شماخی
۱۰۵	جنگ با گرجستان
۱۱۱	حمله خلیل پاشا به آذربایجان
۱۲۶	روابط خارجی ایران با پرتغال
۱۲۶	جنگ های ایران در خلیج فارس
۱۳۳	تصرف قشم
۱۳۳	فتح جزیره هرمز
۱۴۰	روابط ایران و انگلیس
۱۴۱	ورود برادران شرلی به ایران
۱۴۹	سفارت رابرت شرلی به اروپا
۱۴۹	شرکت هند شرقی انگلیس
۱۵۲	سفارت دوم رابرت شرلی به اروپا
۱۵۹	روابط ایران و آلمان
۱۶۲	روابط ایران و روسیه
۱۶۶	روابط ایران و هلند
۱۷۰	روابط ونتسیا (ونیز) با ایران
۱۷۳	باریافتن سفیران خارجی
۱۸۷	فصل پنجم - خصوصیات شاه عباس
۱۸۷	سیما و اخلاق شاه عباس
۱۹۹	مرگ شاه عباس

صفحه	عنوان
۲۰۱	پسران شاه عباس
۲۲۴	دختران و همسران شاه عباس
۲۲۴	شاهزاده بیگم
۲۲۴	زبیده بیگم
۲۲۵	خان آغابیگم
۲۲۶	حوا بیگم
۲۲۶	شهربانو بیگم
۲۲۷	ملک نسا بیگم
۲۲۸	سلطان خانم مادر بزرگ شاه عباس
۲۲۹	زینب بیگم عمه شاه عباس
۲۳۱	همسران شاه عباس
۲۳۹	فصل ششم - مذهب شاه عباس
۲۳۹	عقاید دینی شاه عباس
۲۴۶	رفتار شاه عباس با دیگر ادیان
۲۴۷	کشیشان
۲۵۱	فصل هفتم - ثروت شاه عباس
۲۵۱	عواید و درآمد (ثروت) شاه عباس
۲۵۲	درآمد نقدی و جنسی خزانه سلطنتی
۲۵۷	فصل هشتم - رفتار شاه عباس با سرداران و حکام
۲۵۷	الله وردی خان
۲۵۸	قرچغای خان
۲۵۹	امام قلی خان
۲۶۰	گنجعلی خان و دیگر حکام
۲۶۳	آدم خواران (زنده خواران) و جلادان

صفحه	عنوان
۲۶۹	فصل نهم - دیگر درباریان
۲۶۹	نوازندگان و خوانندگان شاه عباس
۲۷۰	دلقکان شاه عباس
۲۷۴	اعتقاد شاه عباس به اخترشناسی و استخاره و تفال
۲۷۶	گردش‌های پنهانی شاه عباس
۲۷۷	فصل دهم - معماری عصر شاه عباس
۲۷۹	بازار اصفهان
۲۸۱	بازار قیصریه یا شاهی
۲۸۳	سرای لله بیگ
۲۸۳	بازار سماورسازها یا منقاری فروش‌ها
۲۸۳	بازار زرگرها
۲۸۳	بازار تفنگ سازها
۲۸۳	بازارچه مقصود بیک
۲۸۳	بازار کاشان
۲۸۶	پل‌ها و بندهای اصفهان در زمان شاه عباس
۲۸۸	پل الله وردی‌خان
۲۹۰	سد قهرود
۲۹۱	حمام جارچی اصفهان
۲۹۱	حمام دردشت (اصفهان)
۲۹۱	حمام ساروتقی (اصفهان)
۲۹۱	حمام فین‌کاشان
۲۹۲	خیابان چهارباغ
۲۹۴	میدان شاه
۲۹۴	مسجد مقصود بیک یا ظلمات
۲۹۴	مسجد سرخی
۲۹۴	مدرسه ملاعبدالله

صفحه	عنوان
۲۹۵	مدرسه گنجعلی خان
۲۹۵	مسجد شاه
۲۹۷	مسجد شیخ لطف الله
۲۹۹	مسجد جامع (اردستان)
۲۹۹	مسجد جامع (بروجرد)
۲۹۹	مسجد آقانور
۳۰۰	مسجد جارچی
۳۰۰	عالی قاپو
۳۰۲	کاخ چهل ستون (موزه سپاهان)
۳۰۴	دهکده گز - کاروان سرای عباسی (۱۸ کیلومتری اصفهان)
۳۰۴	کلیسای تاریخی خانقا (وانک)
۳۰۶	بقعه خواجه ربیع (مشهد)
۳۰۶	بقعه امامزاده حمزه (ع)
۳۰۶	بقعه هفده تن (گلپایگان)
۳۰۷	امامزاده اسماعیل (ع)
۳۰۷	مقبره شاه نعمت الله ولی (ماهان)
۳۰۷	مقبره شیخ جبرائیل
۳۰۸	بقعه شهبان
۳۰۸	گورخانه (مقبره امیرحیدر) جیرفت
۳۰۸	بقعه بابا رکن الدین
۳۰۸	گنبد مصلی (یزد)
۳۱۱	فهرست اعلام
۳۳۱	برای آگاهی بیش تر

در یک نگاه

مورخان و تحلیل‌گران مسایل تاریخی به کرات اشاره کرده‌اند که وحدت ملی ایران، به دنبال حمله اعراب به مدت نهمصد سال نقض شده بود، و این وحدت و یکپارچگی که به صورت آرزویی جلوه می‌کرد، به همت سلسله صفوی و خاصه توسط شاه اسماعیل صفوی تأمین و تحقق پیدا کرد.

شاه اسماعیل طی ده سال پس از حرکت از لاهیجان، سرتاسر ایران را از کرمان و فارس و خراسان تا خوزستان و عراق عرب تحت پرچم دولت واحدی درآورد و ملوک الطوائفی را از ایران برانداخت و سیاست تمرکز را مستقر ساخت. اما وحدت ملی، با تمرکز از نوعی که به همت شاه اسماعیل برقرار شد،^۱ با پیروان روسی می‌نویسند:

«مورخان خاورشناس خارجی، غالباً امپراتوری صفوی را یک دولت ملی ایرانی به شمار می‌آورند که بر اثر مبارزه ایرانیان علیه فاتحان ترک پدید آمد. این نظر نادرست است. نخست بدین سبب که در ایران قرن شانزدهم هنوز عناصر فساد و پاشیدگی فئودالیزم و مقدمات رشد سرمایه‌داری وجود نداشت. به دیگر سخن موجبات تشکیل ملت^۲ فراهم نبود. گذشته از این در دولت صفوی قرن شانزدهم، قوم ایرانی تسلط نداشت و این‌که شاه اسماعیل صفوی لقب «شاهنشاه» ایران برخود نهاد، نشان تقویت موقع سیاسی عنصر ایرانی در آن دولت نبود زیرا لقب شاهنشاه در آسیای مقدم و میانه از عهد ساسانیان با تصور یک سلطنت «جهانی» و عمومی مربوط بود. همچنان‌که در قرون وسطی چنین تصویری در اروپا با لقب امپراتور روم و در خاور دور با لقب امپراتور

۱. مقالات: اقبال آشتیانی، عباس. مجله یادگار. سال چهارم. ش ۲.

۲. پناهی سمنانی، محمد احمد، شاه عباس کبیر (مرد هزار چهره)، (تهران: کتاب نمونه، ۱۳۶۹)، ص ۱۲.

چین همعنان بود.»^۱

بیش‌تر مورخان تاریخ، حکومت صفوی را در سه دوره مشخص مورد بررسی قرار داده‌اند. این سه دوره عبارتند از:

۱. از ۷۰۱ تا ۸۵۱ هجری: تاریخ طریقت که شامل بحث درباره اشاعه تعالیم صفویه است.

۲. از ۸۵۲ تا ۹۰۰ هجری: تاریخ حکومت دینی در اردبیل که طی آن روابط نزدیک‌تر با قدرت‌های سیاسی برقرار شده است.

۳. از ۹۰۵ تا ۱۱۳۴ هجری: تاریخ حکومت متحد ملی صفویان (ایجاد و کمال یافتن دولت بزرگ ایرانی بر شالوده اعتقادات جدید).^۲

www.ketab.ir

۱. پطروشفسکی و دیگران، تاریخ ایران از دوران باستان تا سده هجدهم، ترجمه کریم کشاورز (تهران: پیام، ۱۳۵۳)، ص ۴۷۷.

۲. هینتس، والتر، تشکیل دولت ملی در ایران، ص ۸؛ پناهی سمنانی، شاه عباس کبیر مرد هزار چهره، ص ۱۴.